

РЭЛІГІЙНАЯ МІСІЯ СВЯТАРА ІААНА ЛОЙКІ

М.В. ЦУБА

Палескі джяржаўны ўніверсітэт

На тэрыторыі Хорастаўскага сельсавета (уваходзіў у былую Пінскую вобласть, зараз Салігорскі раён, Мінская вобласть) ў гады Вялікай Айчыннай вайны адбыліся падзеі, якія адыгралі вялікую ролю ў гісторыі партызанскага руху Беларусі. Ураджэнцам вёскі Хорастава В.З.Каржом быў створаны першы ў Вялікай Айчыннай вайне партызанскі атрад. У гэтым атрадзе мужна змагаліся будучыя героі – В. З. Харужая, А.Я. Кляшчоў, а таксама яшчэ адзін вядомы прадстаўнік вёскі Хорастава Р.С. Карасёў, адзін з арганізатарў партызанскага руху на Піншчыне, імя якога носяць вуліцы Пінска і Лунінца. Жыхарамі Хорастаўскага сельсавета і адначасова прыхаджанамі хорастаўскай царквы Пакрова Прасвятой Ба-

гародзіцы з'яўляліся браты-патрыёты Міхаіл і Іван Цубы з вёскі Навіна.

На тэрыторыі сельсавета размяшчаліся штаб Пінскага партызанскага злучэння, аэрадром, шпіталь, друкарня газеты “Палеская праўда”.

Памятае хорастаўская зямля і асобу вядомага святара ў нашым краі – Івана Сямёнавіча Лойку. Падчас ваеннага ліхалецця, маючы вялікі аўтарытэт сярод вернікаў, бацюшка не аднаго з мясцовых жыхароў змог перасцерагчы ад супрацоўніцтва з акупантамі. У выніку фашысты так і не змаглі стварыць ніводнага паліцэйскага ўчастка на Хорастаўшчыне. Не раз І.С. Лойка выказваўся супраць кампаніі акупацыйных улад па вывазу моладзі на прымусовыя работы ў Германію і прылюдна благаславіў трох сваіх сыноў ісці ў партызаны. Бясспрэчна, гэта паспрыяла масаваму збегу моладзі ў партызанскі атрад Камарова (В.З. Каржа), які прыбыў з Пінска і дзейнічаў паблізу Хорастава. Дарэчы, сам Васіль Захаравіч Корж увесь час падтрымліваў самыя добрыя узаемаадносіны з І.С. Лойкам і яго сям'ёй.

У гады вайны І.С. Лойка заўсёды імкнуўся маральна падтрымаць праваслаўны люд. Гэтая падтрымка ажыццяўлялася праз служэнне Богу і дапамозе вернікам малітвамі і суцяшэннем, прычым бацюшка ніколі не забываў прывіваць сваім прыхаджанам веру ў перамогу над ворагам, а затым прыняў пакутніцкую смерць разам са сваімі прыхаджанамі, не скарыўшыся перад ворагам.

Няма сумнення, што І.С. Лойка з'яўляецца сапраўдным народным праваслаўным героем – святаром, дастойным таго, каб пра яго жыццё, служэнне Богу, Радзіме і людзям ведалі нашчадкі. Іван Сямёнавіч Лойка нарадзіўся 1 студзеня 1885 г непадалёку ад Мінска, у невялікім старажытным гарадку Заслаўль. Яго бацька Сямён Іванавіч Лойка быў вядомым героем руска-японскай вайны 1904–1905 гг. У ходзе якой за адвагу і гераізм быў узнагароджаны трыма Георгіеўскімі крыжамі. Гэта дае падставу лічыць, што любоў да Радзімы і патрыятызм у будучага святара Іаана былі запраграмаваныя ў бацькоўскіх генах.

У 1897 г. Іван Лойка скончыў Заслаўскую народную школу. Гісторыя самога Заслаўля, з якога пачалося распаўсюджанне праваслаўнай веры на беларускіх землях князёўнай Рагнедай і яе сынам Ізяславам, а таксама багатыя духоўныя традыцыі гэтага гарадка, шматлікія божыя храмы, у рэшце рэшт, зрабілі сваю справу ў далейшым жыццёвым выбары кемлівага і дапытлівага маладога чалавека. У 1905 г. ён паспяхова здае экзамен пры Мінскай кансісторыі і атрымлівае званне псаломшчыка. Пасля гэтага яго накіроўваюць на службу ў Вілейскую царкву, што знаходзілася ў Барысаўскім павеце. Па доўгу службы І.С. Лойка часта наведваў Мінск. Падчас адной з такіх паездак ён пазнаёміўся з Вольгай Міхайлаўнай Сакалоўскай. У Мінску ў 1906 г. маладыя людзі абвечаліся. Адразу, у гэтым жа годзе, прыйшлося змяніць месца працы. Іван Сямёнавіч Лойка атрымлівае новае назначэнне псаломшчыкам у храм Пакрова Прасвятой Багародзіцы ў вёску Хорастава. Тут святар Іаан праслужыў каля 30 гадоў. Менавіта ў Хораставе у сям’і Лойкаў нарадзілася чацвёрта дзяцей – тры сыны і дачка: Уладзімір, 1906 г.н. нараджэння, Леанід, 1908 г.н., Юрый, 1910 г.н. і Вера, 1925 г.н.

Даволі доўгі час, з пачатку 20-х – да сярэдзіны 30-х гг. XX ст. Іван Сямёнавіч Лойка быў галоўным саветнікам і памочнікам у свяшчэнніка Кузьмы Пятровіча Раіны, які ў гэты перыяд узначальваў прыход хорастаўскай царквы. За гэтыя гады святары моцна пасябравалі. Разам яны выконвалі не толькі царкоўныя службовыя абавязкі, а часта сем’ямі дапамагалі адзін аднаму выконваць тую ці іншую гаспадарчую работу. Таксама, па сведчанні людзей, сем’ямі хадзілі на розныя свецкія мерапрыемствы, асабліва на кірмашы. Амаль заўсёды былі разам і падчас службы, і падчас адпачынку. Такія цеплыя ўзаемаадносіны хорастаўскіх святароў прывялі да таго, што яны парадніліся – сталі кумамі. Іван Сямёнавіч Лойка пахрысціў сына Кузьмы Пятровіча Раіны – Паўла. Зцягам часу Павел стане кандыдатам багаслоўня, выкладчыкам Ленінградскай духоўнай Акадэміі і напіша кнігу “За веру і Отечество”, у якой прысвеціць шмат чулых, спагадлівых і пранікнёных радкоў свайму хроснаму бацьку.

Аднак усё ж шляхі-дарогі хорастаўскіх светароў разышліся. Спачатку ў 1934г. вопытнага, ведаючага ўсе дробязі царкоўнай службы, псаломшчыка І.С. Лойку, з мэтай далейшага кар’ернага росту, перавялі ў Свята-Пакроўскую царкву ў вёску Мокрава, што на Луніначчыне. А затым, у 1935г., К.П. Раіна быў узведзены ў сан протаіерэя і прызначаны благачынным Пінскай Заходняй царкоўнай акругі і адначасова настояцелем царквы ў вёсцы Хойна, што паблізу Пінска.

Вядома, што на самым пачатку вайны ў Пінску ўраджэнцам вёскі Хорастава В.З. Каржом быў створаны першы партызанскі атрад у Вялікай Айчыннай вайне, які налічваў 60 чалавек. Гэта атрад пасля двух баёў пад Пінскам, вымушаны быў адступіць, і пачаў базіравацца на тэрыторыі Столінскага раёна. Дадзены атрад быў амаль адзіным, які не распаўся ў першую ваенную зіму і праіснаваў да самага вызвалення Беларусі. А здарылася гэта ў значнай ступені таму, што свой атрад В.З. Корж прывёў у родныя мясціны паблізу Хорастава, дзе яго добра ведалі людзі і падтрымлівалі ў цяжкую хвіліну. Рух са Століншчыны ляжаў менавіта праз Сінкевічы і Мокрава, дзе па ўспамінах партызан адбыўся начлег. Няма сумненняў, што тут Корж і бацюшка Іаан сустрэліся як добрыя знаёмыя. Так як бацькі Каржа – Захар Рыгоравіч і Аляксандра Фёдараўна – з’яўляліся прыхаджанамі хорастаўскай Пакроўскай царквы, а іх сын Васіль Корж у маленстве (1900г.) быў у ёй ахрышчаны, а затым хадзіў у царкоўна-рыхадскую школу. Аб чым ішла размова сказаць цяжка, але, хутчэй за ўсё, Васіль Корж прапанаваў бацюшку Іаану са сваімі блізкімі вяртацца назад у Хорастава, абяцаючы ім абарону ад фашысцкай нечысці. Узгадніць далейшыя пытанні аб вяртанні ў хорастаўскую царкву Пакрова Прасвятой Багародзіцы з Благачынным Пінскай царкоўнай акругі К.П. Раінай было не складана.

У Хораставе бацюшку Іаану было расказана аб расстрэлах і зверствах фашыстаў у дачыненні да мірнага насельніцтва, аб масавых забойствах яўрэяў на Хорастаўшчыне. “Разам жылі ў няпросты даваенны час, разам і вайну перажывём, а там пасля вызвалення ад германскіх супастатаў жыць

стане лепш”, - супакойваў ён прыхаджан. А яны яго слухалі са слязамі на вачах і верылі, што так яно і будзе. Бо, што гаварыў раней Іван Сямёнавіч Лойка заўсёды збывалася. Тут бацюшка Іаан не меў патрэбы ў прадстаўленні, так як усе яго добра ведалі. А яму самому таксама ўсё было знаёма і блізка. Больш за 28 гадоў ён праслужыў псаломшчыкам у царкве Пакрова Прасвятой Багародзіцы і ўсіх сваіх прыхаджан, не толькі з Хорастава, але і з Пузіч, Чаланца, Навіны, Рахавіч, Груздава, Вейна і іншых вёсак і хутароў помніў і ведаў у твар. Тут многа было сяброў, прыяцеляў, добрых знаёмых.

Шкада, што не захавалася фотаздымкаў І.С. Лойкі, але па апісанні прыхаджан і А.Ф. Ясько ў кніжцы “Больно даже мёртвым” ён паўстае перад намі чалавекам сярэдняга целаскладу, з русымі валасамі і светла-шэрымі вачыма, невысокага росту, бацюшка меў прыемны голас і валодаў добрым музычным слухам. Амаль пагодкі, з нязначнай розніцай ва ўзросце, усе яго тры сыны – Уладзімір, Леанід і Юрый – таксама валодалі выдатным пеўчым талентам. Яшчэ са школьнай пары яны ахвотна і паспяхова спявалі ў царкоўным хоры. Не пакінулі яны свайго захаплення спяваць і стаўшы дарослымі. У старэйшага Уладзіміра да моманту пасвячэння яго бацькі ў сан свяшчэнніка, мелася ўжо трое дзетак. Але ён працягваў спяваць у царкоўным хоры. У адным шэрагу з ім у хоры, заўсёды стаялі і яго малодшыя браты Леанід і Юрый, а затым да іх далучалася зусім яшчэ юная сястра Вера. Вялікі аматар царкоўных харавых спеваў, прыхаджанін з вескі Пузічы Пракаповіч Андрэй Рыгоравіч увесь час успамінаў, як ён заслухваўся прыгожымі, меладычнымі і добра пастаўленымі галасамі сямейства бацюшкі Іаана.

У самым канцы 1942 г. у раён сканцэнтравання пінскіх партызан прыбыло і злучэнне ўкраінскіх партызан на чале з С. А. Каўпаком. Безумоўна, канцэнтрацыя такіх значных партызанскіх сіл, як злучэнні Каржа і Каўпака ў адным рэгіёне, не засталіся незаўважанымі для германскіх войск. Немцы вырашылі выкарыстаць гэтыя абставіны не толькі для барацьбы з партызанскім рухам, але і для расправы над мірным насельніцтвам. У выніку колькасць войск вермахта, задзейнічаных у аперацыі пад кодавай назвай «Горнунг» (Люты) склала каля

дваццаці тысяч чалавек. 10 лютага адбылася першая атака карнікаў супраць партызан атрада імя Кірава. Каб захаваць злучэнне і пазбегнуць вялікіх страт, было вырашана адыходзіць ў іншыя месцы, манеўраваць, рабіць на праціўніка нечаканыя нападкі і вылазкі. І ўсёж пад націскам ворага атрады Пінскага злучэння вымушаны былі адыходзіць назад на Хорастаўшчыну, дзе замкнулася кальцо акружэння. Ёсць звесткі, што пры адыходзе партызан з Хорастава, бацюшку Іаана наведаў ардынарэц Каржа прапанаваў яму з'язжаць разам з атрадам. Але абставіны складваліся так, што з партызанамі змагла з'ехаць прыкладна толькі палова насельніцтва з Хорастава і навакольных вёсак. Гэта у першую чаргу тыя, хто меў дарослых дзяцей і свае фурманкі. Яшчэ некаторая частка людзей зышла ў загадзя падрыхтаваныя лагеры ва ўрочышчах «Верб'е» і «Чарнавішча» і, нарэшце, пэўная колькасць людзей перад непасрэдным прыходам карнікаў змаглі ўцячы ў бліжэйшыя лясы.

У выніку, засталіся тыя сем'і, у якіх не было фурманак, а таксама сем'і, дзе былі маленькія дзеткі альбо нямоглыя старыя бацькі, праўда былі і тыя, хто проста не хацеў пакідаць сваёй роднай хаты. Бясспрэчна, знайшліся б і фурманка для сямейства бацюшкі, і цёплае адзенне, і ежа. Але, відаць, у гэтым і быў заключаны маральны выбар самага свяшчэнніка. Ён зразумеў, што ўсё насельніцтва партызанскага краю не зможа, не паспее ўратавацца, а збегчы са сваёй сям'ёй – сорамна! Добра ведаючы айчынную гісторыю, калі людзі ў Божых храмах бывала ратаваліся і заставаліся некранутымі нават самымі злымі ворагамі, у бацюшкі Іаана цяпілася надзея прытуліць і спасці аднавяскоўцаў у сценах царквы Пакрова Прасвятой Багародзіцы. Ноччу з 12 на 13 лютага 1943 г. галоўныя сілы партызан і частка мясцовага мірнага насельніцтва змаглі вырвацца з акружэння. Аднак фашысты прыступілі да актыўных дзеянняў супраць застаўшыхся мірных жыхароў і астаўленага для іх аховы невялікага партызанскага атрада. З 13 лютага 1943 г. карнікі распачалі масавае знішчэнне мірнага беларускага насельніцтва ў партызанскай зоне. Менавіта ў гэты дзень здзейснілі свой подзвіг браты-патрыёты Цубы, якія былі духоўна выха-

ваны баццюшкам Іаанам, бо з'яўляліся прыхаджанамі хорастаўскай Пакроўскай Царквы. 70-гадовы Міхаіл Цуба першым заўважыў набліжэнне да сваёй вескі Навіна фашыстаў, аб чым паспеў папярэдзіць вяскоўцаў, выратаваўшы іх ад немінучай смерці.

Самаахвярна затрымаў карнікаў, наадрэз адмовіўся выканаць іх загад: паказаць дарогу да партызан, аказаў супраціўленне ворагу – за што быў расстраляны. 68-гадовы Іван Цуба завёў карнікаў у непраходнае балота паблізу рэчкі Лань, за што быў зверскі забіты. Аднак выбрацца з яго фашысты так і не змаглі, бо раніцай 14 лютага былі перабіты падышоўшым сюды ахоўным партызанскім атрадам.

15 лютага 1943 г. на Хораства былі кінуты ўсе сілы карнікаў. Па ўспамінах людзей, ноч на 15 лютага выдалася не толькі марознай з мяцеліцай, але і поўнай трывогі. Дзесьці грукаталі выбухі, чуліся адзіночныя стрэлы і трэск грамат. Ва ўсіх напрамках гарызонт гарэў зарывам спальваемых фашыстамі вёсак і хутароў.

Ёсць некалькі крыніц, з якіх можна пачарпнуць інфармацыю, як адбываліся далейшыя падзеі 15 лютага ў Хораставе.

Але мы звернемся да самай надзейнай крыніцы – кнігі Паўла Раіны “За веру и Отечество”, дзе аўтар паведамляе, што падзеі, якія адбыліся ў Хораставе, ім запісаны са слоў Веры Іванаўны Лойка, якая была ў эпіцэнтры трагічнага здарэння. У той час прыгажуне Веры, якая уваходзіла ў пеўчую групу дзяўчат, не было і 18 гадоў. А ўжо праз два гады, у 1945 г., калі яна была вызвалена з канцлагера і вярнулася на Радзіму (па сведчанню Паўла Раіна) яна выглядала сівой, пастарэлай жанчынай. Згодна з расказам Веры Лойка ноч на 15 лютага, напярэдадні вялікага праваслаўнага свята Стрэчання Гасподня (адзначаецца ўсімі праваслаўнымі людзьмі 15 лютага) для іх сямейства была не толькі бяссонная, але і вельмі трывожнай. Святар вельмі доўга маліўся. Затым азарыў сябе хросным знаменем, падышоў да жонкі, дачкі, нявесткі і сказаў: “Мілыя, давайце сягоння не будзем разлучацца. Пакуль я чытаю царкоўныя правілы, збярыце малых і пойдзем у царкву”. З хаты выйшлі ўсе разам. Наперадзе ішоў

бацюшка Іаан з унукам і ўнучкай Ганнай і Неанілай, а за ім — дачка Вера, нявестка Ніна, матушка Вольга. Падышоўшы да царквы, бацюшка Іаан убачыў, што храм ужо адчынены, а ў ім сабралася нямала народу з бліжайшых сёл і хутароў. На душы стала крыху лягчэй.

Богаслужэнне ў царкве пачалося, як заўсёды, калі шасці гадзін раніцы. Праз некаторы час паўсюдна сталі чуваць выстралы, даносіліся каманды на незнаёмай мове. Усім стала зразумела, што вёска акружана карнікамі. Бацюшку Іаану, які працягваў весці Боскую літургію было перададзена, што фашысты выганяюць ўсіх да аднаго з хат, нават не прыхаджан, і загадываюць усім ісці ў царкву на малітву. Прыкладна да сярэдзіны службы царква Пакрова Прасвятой Багародзіцы была перапоўнена людзьмі, але назад з яе нікога не выпускалі.

А людзі ўсё падыходзілі і падыходзілі. Вялікая колькасць іх сабралася ў царкоўным двары. Тут жа эсэсаўцамі былі адабраны два дзясяткі маладых мужчын, жанчын і падлеткаў, якіх адвялі ў бок. Як затым высветліцца, дзеля перагону нарабаванай жывёлы. Неўзабаве ўсіх тых, хто не змог праціснуцца ў перапоўненую царкву і знаходзіўся на двары, па загаду афіцэра ўслужлівыя паліцэйскія пагналі за ваколіцу вёскі. Менавіта там знаходзіліся вялікія драўляныя кароўнікі з саломеннымі стрэхамі, разлічаныя на 60-70 адзінак жывёлы. Акрамя прыгнанных ад царквы, каля кароўнікаў ужо быў вялікі натоўп людзей. Гэта тыя няшчасныя, як з Хораства, так і з суседніх вёсак, якіх карнікі прыгналі з навакольных лясоў, дзе яны імкнуліся захавацца. Па ўспамінах выжыўшых, непрыкметна схавацца было вельмі цяжка, лес з самай раніцы абстрэльваўся самалётам, які такім чынам указваў карнікам месца знаходжання людзей. Па прызнаннях тых жа паліцэйскіх у натоўпе каля кароўніка адчайна ў распачы галасілі жанчыны, плакалі маленькія дзеці, а карнікі распачалі разыгрываць нікому непатрэбную інсцэніроўку з праверкай дакументаў. Пры гэтым, тых, у кого былі дакументы, і ў тых, каго іх не аказывалася, усе роўна заштурхоўвалі ў кароўнік.

Тым часам у царкве працягвалася літургія. Адчуўшы небяспеку, бацюшка Іаан у кароткім звароце заклікаў усіх

прысутных старанна памаліцца і прычасціцца Святых Тайн. Падчас усеагульнага спявання “Верую” ў Божы храм уварваліся фашысты. Па сведчанні жанчын, якія затым будуць накіраваныя на катаржныя работы у Германію, афіцэр прапанаваў бацюшку Іаану пакінуць храм. Але ён з годнасцю заявіў: “Свой лёс я не аддзялю ад лёсу маёй паставы. Што будзе з імі, хай здзейсніцца і са мной”. Тут жа па загадзе афіцэра некаторыя з салдат, прымяняючы сілу, пачалі выцягваць з натоўпу маладых жанчын, другія выштурхоўваць з кліраса зусім яшчэ юных пеўчых.

Бацюшка Іаан паспрабаваў заступіцца. Тады яго некалькі разоў ударылі і падцягнулі да афіцэра. Свяшчэннік запатрабаваў у афіцэра даць магчымасць скончыць яму багаслужэнне. У адказ на гэта адзін з фашыстаў схапіў бацюшку Іаана і кінуў яго на царскія вароты. Яны адчыніліся і святар упаў прама перад Божым пасадам. Тыя, хто былі выведзены з царквы і адабраны для перагону жывёл, бачылі, як да царквы коньмі былі падвезены некалькі саней з саломай, а дзверы храма моцна забівалі цвікамі. У адно імгненне вока царква, зробленая з сухога дрэва, запылала. Дзясяткі агеньчыкаў паднімаліся высока да крыжа, спавітага дымам. Гарэлі валасы, гарэлі твары і адзенне стоячых шчыльным гуртам аднавяскоўцаў. Пераносячы нясцерпную боль, разам з бацюшкам Іаанам, голас якога выразна даносіўся з пылаючай царквы – усе прыхаджане маліліся. З паказанняў паліцэйскіх, што ўдзельнічалі ў акцыі знішчэння, у царкве, якая гарэла, людзі пелі малітву: “Цела Хрыстова прыміце, крыніцу бесмяротнага ўкусіце...”

Па сведчанні відавочцаў, не засталася ніякіх асмаленых трупай і ніякіх асобных магіл, аб якіх зараз многія пішуць, на пажарышчы была толькі адна магіла на ўсіх 300 прыхаджан і бацюшку Іаана, на якой дзе-нідзе былі бачны абвугляныя чалавечыя косткі.

Адначасова прыкладна па такому сцэнарыю адбылося знішчэнне тых людзей, якія былі загнаны фашыстамі за ваколіцу вёскі. Іх зажыва спалілі ў кароўніках. А як толькі ўся жывёла была выгнана з падвор’яў, па сведчанні адабраных фашыстамі пастухоў-перагоншчыкаў, адна за другой пачалі

пылаць падпаленыя хаты. У выніку ўся вёска згарэла дашчэнт.

Аб трагедыі 15 лютага 1943 г. ў Хораставе ёсць напісаныя нататкі настаўцеля пузіцкага касцёла Святой Ганны ксяндза Францішка Кубша, дзе ён паведамляе: “ Ад людзей я даведаўся, што гітлераўцы сагналі ўсіх жыхароў Чаланца, Хорастава і частку жыхароў Пузічаў, а таксама Рахавічаў, мужчын, жанчын і дзяцей, для выканання масавай экзэкуцыі. Людзі плакалі, дзеці крычалі, многія маліліся аб дараванні ім жыцця дзеля ўсяго святога. Праваслаўны святар, звяртаючыся да ўсіх прысутных, сказаў, каб усе прыгатаваліся да сустрэчы з Усявышнім. Разбудзіў словамі смутак за зробленыя грахі і адпусціў усім грахі. Загінуў справядлівы “ бацюшка” разам са сваёй сям’ёй, загінулі яго і мае прыхаджанне “. Затым, пад канец мая 1943 г., па асабістым загадзе І. В. Сталіна за ксяндзам Францішкам Кубшам з Масквы быў накіраваны самалёт. А 24 лютага 1944г. ён прымае актыўны ўдзел у другім Усеславянскім з’ездзе ў Маскве. Выступаючы з дакладам у Калонным зале Дома Саюзаў, Кубш публічна заклеіваў ганьбай нацыскіх забойцаў. З яго слоў, непасрэднага відавочцы трагічных падзей аперацыі « Горнург», увесь свет даведаўся аб масавым знішчэнні гітлераўскімі варварамі жыхароў вёсак Хорастаўскага рэгіёну, узарваным касцёле Святой Ганны ў Пузічах, зажыва спаленых прыхаджанах у хорастаўскай Пакроўскай царкве разам з бацюшкам Іаанам.

Такім чынам, усё жыццё і дзеянні Івана Сямёнавіча Лойкі паказваюць, што ён быў і застанеца ў людскіх сэрцах сапраўдным народным улюбёнцам, Вялікім праваслаўным духоўнікам і патрыетам сваёй Айчыны. Ён добраахвотна прыняў пакутніцкую смерць у палаючай царкве разам са сваімі аднавяскоўцамі-прыхаджанамі, думкі і пачуцці якіх добра ведаў, з якімі дзяліў усе радасці і нягоды, надзею і смутак свайго трагічнага і гераічнага лёсу.

Але для сучаснай моладзі нашага краю імя Іаана Лойкі амаль ні аб чым ужо не гавораць, таксама забываюцца трагічныя падзеі 15 лютага 1943 г. А гэта і па сённяшні дзень незажываючая, крывацечная рана для ўсіх жыхароў Хорастаўшчыны таму, што спынілі сваё існаванне некаторыя

вёскі, зніклі многія кланы, роды, прозвішчы людзей гэтых весак.

Няма сумненняў, што ў сувязі з гэтым было б справядліва на месцы тагачаснай хорастаўскай Пакроўскай царквы (сёння гэта месца фактычна пустыр), спаленай разам з людзьмі ў гады вайны фашыстамі, стварыць мемарыяльную зону з памятным знакам і надпісам у памяць аб свяшчэнніку Іаану Лойку і яго прыхаджанах. Абавязкова патрэбна абнесці гэтую тэрыторыю агароджай, таму што дадзеная зямля – гэта месца плача, малітваў і пакаяння, месца здзекаў, пакут і смерці сотняў людзей. А ў бліжэйшай будучыні, стварыўшы тут мемарыяльную зону, неабходна распачаць правядзенне жалобных мерапрыемстваў з адслужэннем паніхіды і крыжовым ходам. Каб ажыццявіць усё вышэй пералічанае, настаяцеллю хорастаўскай царквы Пакрова Прасвятой Багародзіцы, на маю думку, павінна быць аказана дапамога як з боку дзяржаўных устаноў і структур, так і не дзяржаўных.

Прааналізаваўшы жыццёвы шлях святара Івана Сямёнавіча Лойкі патрэбна адзначыць, што яго асоба ў поўнай ступені адпавядае разгляду Рускай праваслаўнай царквой як кандыдатура на першачарговае залічэнне ў лік святых.